

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Origenes

Rothomagi, 1668

Tomvs Vigesimoſſextvs. Responderunt ergo Iudaei, & dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos, quod Samaritanus es, & daemonium habes?

urn:nbn:de:hbz:466:1-19358

ἢ δεῦρ' ἀγαπητέρον ἢ ἀκρίστον ἢ ἕτερον ἢ
 ἄλλω, ἀλλὰ ἕτερον ἔστι τοῖς ὁδοῦσι, ἢ πάση τῇ
 γνώσει, καὶ πάσι τοῖς μυστηρίοις, ὡς τ' αἰετὴν ἔλασ,
 ἢ ἕτερον γινώσκοντα ἐκ τῆς δεῦρ' ἰδέσθαι πῶς
 παρ' ἑσέα, καὶ τῆς γνώσεως, καὶ μὴ τῶν παρ' ἑ
 τελείας ἀγαπῆς καὶ ἀποδοχῆς. ἕτερον ἢ εἰ* διώ-
 ρα ἀκρίτως παρ' ἐκ μέρους γνώσεως, καὶ
 ἐκ μέρους παραφθορίας, εἰπερ' αὐτὸς ἦν τοῦ-
 τος, καὶ ἐκ μέρους ἐσθλῆς τοῦ θεοῦ καὶ παλιν
 ὅταν ἔλθῃ τὸ τέλος, καὶ ἐκ μέρους κατάρ-
 τησης, καὶ τὸ τέλος τῆς ἡμέρας τοῦ θεοῦ ἐλευ-
 σίης, κατάρτησιν τὸ ἐκ μέρους γινώσκοντα ἰόν-
 να τῆς δεῦρ'· μὴ ἀξίωτον ἢ εἶδεναι καὶ τὸ πᾶσι
 τῶν ποτερῶν παρ' ἑσέα ἐκ μέρους μὲν ἔστι
 ἰόν τῆς ἀποδοχῆς μετέωρος τῆς πᾶσι τῆς θεῶ-
 ἐκ μέρους ἢ τῆς ἐκείνου, ἢ τῆς ἀμύχανου ἡ-
 παρ' ἑσέα ἢ συνεπέστατος πᾶσι λέγονται καὶ πολ-
 λοὶ εἰς πατέρα, ποτερῶν δὲ τῆς παραφθορίας,
 καὶ τὰς ἕτερον ἐκείνου, ἢ τῆς ἑσέα πᾶσι ἑσέ-
 ναι καὶ ἀποδοχῆς τοῦ ἐκείνου τέκνον θεοῦ ἡμέρας,
 πάντα παρ' ἑσέα, ἢ ἡμέρας μετέωρος ἐκ τῆς δεῦρ',
 ἢ τὰ ἡμέρας αὐτῆς ἀκούσασθαι, καὶ παραφθο-
 ρίας καὶ ἔστι ἐκ τῆς δεῦρ', ἢ ἡμέρας παρ' ἑσέα
 καὶ ἐκ τῆς ἀκούσασθαι τῆς δεῦρ', πλείονα ἐκ
 τῶν αἰετῶν ἡμέρας, εἰς πάντα χρόνον παρ' ἑσέα
 ἡμέρας τῆς δεῦρ', ἢ ὅσα γὰρ ἐκείνου χρόνος, καὶ
 καὶ κατὰ τῶν αἰετῶν τῆς ἡμέρας τῆς ἡμετέρας
 πνεύματος· ὅσα δὲ ἡμέρας λέγονται τῆς
 δεῦρ' ἐκ ἀκούσασθαι, τῆς πᾶσι, ἢ ἡμέρας αὐτῆς,
 πᾶσι τῆς νομίας ἐκείνου, ὡς ἐκείνου ὅτι
 ἐκ τῆς δεῦρ'. καὶ ἔστι τὸ ἐκ ἀκούσασθαι ἢ ἡμέ-
 ρων ἡμέρας δεῦρ', ἐπεισὶν ἐκ τῆς δεῦρ' ἐκ
 ἐκείνου, ἢ ἐκ τῆς δεῦρ', ἐκείνου ἢ ἐκ τῆς
 ἑσέα ὅτι ἡμέρας ἡμέρας ἐκείνου τέκνον θεοῦ ἡμέ-
 ρων, καὶ διωκόμενος ἐκ τῆς ἀγαπῆς τῆς ἐκ-
 κείνου, καὶ παραφθορίας κατὰ τῆς ἡμέρας ἐκεί-
 νου, ἡμέρας καὶ τῆς ἐκείνου πατέρα. καὶ ἡμέ-
 ρων καὶ ἐκείνου, καὶ ἐπεισὶν αὐτῆς, ἢ κατὰ
 λέγονται ἡμέρας ὅτι σαμάρειταις εἰ σὺ, ἢ ἡμέρας
 νομίας ἡμέρας, εἰς τῶν ἡμέρας πολλὰς, καὶ τὸ
 σαμάρειταις, παρ' ἑσέα ἡμέρας ἡμέρας τῆς σα-
 μάρειταις, σαμάρειταις μὲν αὐτῶν ὀνομάζον-
 τες, ὡς παρ' ἑσέα ἡμέρας ἡμέρας, παρ' ἑσέα ἡμέ-
 ρων τῆς σαμάρειταις, ἢ ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας
 σαμάρειταις, ἐκ πολλοῖς ἀποδοχῆς ἡμέρας
 παρ' ἑσέα ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας
 ἢ ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας
 ἢ ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας
 ἢ ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας ἡμέρας

A & totus. Candidius autem sunt intelli-
 gendae illae voculae, totaliter, & totus,
 ut respondeant totis dogmatibus, toti
 cognitioni, & totis mysterijs, adeo ut
 totus, & totaliter dicat se genitum ex
 Deo, qui noverit omnia mysteria, &
 omnem cognitionem, feliciter etiam
 gestis quae sunt perfectae dilectionis. Vide
 vero an is consequenter huic dicto: Ex par-
 te cognoscimus, & ex parte prophetamus,
 possit dicere, Et ex parte sumus filij Dei:
 & rursum: Cum venerit quod perfectum est,
 abolbitur quod ex parte est; & illud cum
 venerit ut perfecte efficiamur filij, non
 amplius ex parte efficietur aliquis filius
 Dei. Nec hoc sinatur intactum, num
 fieri possit ut aliquis ex parte sit filius
 praestantioris partis, nempe divinae, &
 ex parte sit alterius partis contrariae; an
 potius hoc impossibile sit sic se habere.
 Similiter inquires quomodo multi unius
 patris dicantur filij, utrum propter pro-
 avos, & propter successores illorum, &
 propter talem considerationem. At vero
 cum accepimus potestatem ut efficiamur
 filij Dei, omnia faciamus ut simus
 ex Deo, & verba eius audiamus, ut
 proficiamus etiam quia simus ex Deo,
 proficiamus etiam quia audimus verba
 Dei, plura ex his verbis semper mani-
 festantes, donec omnia perceperimus
 verba Dei, quae vel nunc, vel in pos-
 terum percipere possunt [hi qui spiritu
 adoptionis digni habiti fuerint. Quoties
 autem verba quae à Deo dicuntur, non
 audimus, hoc est, ea non intelligimus,
 toties contentaneum est nos redargui,
 perinde quasi non simus ex Deo: nam
 propter hoc non audit, qui non audit
 verba Dei, quoniam ex Deo non est,
 & ex Deo non est propter seipsum:
 etiam si aliquando accepit potestatem
 fieri filius Dei, possitque diligendo ini-
 micos, orando pro his, à quibus lac-
 ditur, fieri filius Patris caelestis.

1. Cor. 13. 9. 10.

TOMVS VIGESIMVSSEXTVS.

Respondcrunt ergo Iudaei, & dixerunt ei:
 Nonne bene dicimus nos, quod Samarita-
 nus es, & demonium habes?

E Consentaneum est propter id quod
 tacetur, quod frequenter inter se
 haec quidam de Seruatore dicebant, Sa-
 maritanum illum appellantes, tanquam
 qui res Iudaicas aduleraret, non secus
 atque Samaritani: non enim commer-
 cium habent Iudaei cum Samaritanis, in
 multis dogmatibus ab illis dissidentes.
 Sed profecto quaesito dignum est quo-
 modo Samaritanis futurum saeculum negantibus, & ut animae quidem perma-

* x. 1. 11.

* x. 1. 11.

* x. 1. 11.

nentiam admittentibus , aut fuerint
 Servatorem dicere Samaritanum , qui
 quam plurima docuerat , & de resur-
 rectione , & de iudicio . At fortas-
 sis hoc dicunt illum mordentes ,
 perinde quasi eadem quæ illi decreta
 poneret . Verisimile est etiam aliquos
 existimasse eum non ex affectu de futu-
 ro seculo , de resurrectione , de iudicio
 docere , sed Samaritice affectum (pe-
 rinde ac nihil reliquum foret post hanc
 vitam) simulationis causa propter opi-
 nionem quam habebant Iudæi , & ut il-
 lis placeret , de resurrectione , deque
 æterna vita verba facere . Quin Damo-
 nium quoque eum habere dicebant , pro-
 pter ipsius sermones , qui hominum cap-
 rum transcendebant , quibus patrem
 suum dicebat Deum , seque è caelo des-
 cendisse , quodque esset panis vite lon-
 ge melior manna , adeo ut qui ex hoc
 pane comederet , victurus esset in ater-
 num , aliaque innumera quibus Euange-
 lia repleta sunt . Potest etiam propter
 suspicionem eorum circa Beelzebub di-
 ctum fuisse ; Tu dæmonium habes , quan-
 doquidem quidam in Beelzebub principe
 Dæmoniorum existimabant eum eijcere
 Beelzebub . Atque inimici quidem di-
 centes ipsum habere Dæmonium , illi vi-
 derint : nos vero illi credamus dicenti :
Ego Dæmonium non habeo : neque enim
 potest Dæmonium cæcorum oculos ape-
 rire , vel hæc signa facere quæ scripta
 sunt , quorum etiam vestigia , & reli-
 quia , vel usque in præsens fiunt in Ec-
 clesiis , in nomine Domini . Præterea
 quærat aliquis cur respondentibus Iu-
 dæis , non illis qui crederant ei , duo-
 que crimina ei impingentibus , nempe
Samaritanus es tu , & : *Dæmonium habes* ,
 non ad duo , sed ad unum , nempe *Dæ-
 monium habes* , responderet dicens : *Ego
 dæmonium non habeo* . Et vide an ad hoc
 applicari possit illud illius parabola ,
 quæ est apud Evangelium Lucæ ; nempe
 de eo qui cum descenderet à Hieru-
 salem in Hiericho , incidit in latrones ;
 quem cum Sacerdos , & Leuita præ-
 terissent , Samaritanus iter faciens ven-
 nit ad eum , & viso eo misericordia
 motus est , & cum accessisset obliga-
 vit vulnera eius , infundens oleum , &
 vinum . Nam si poterit quis de hac pa-
 parabola disputans ostendere ad nullum
 alium , præterquam ad solum Servato-
 rem , referri posse quæ de Samaritano
 dicuntur , qui semimortuum , & delap-
 sum in latrones curavit , is ostendet
 etiam quare Servator non negarit se
 Samaritanum . At vero alius , quia differant apud Paulum Iudæi ab his qui

A ἐτόλμασθαι εἰπεῖν , ὡς εἰς ἀσπίδας καὶ κρίσας
 πλῆθι ὅσα διδάξαμεν . Ἐλλὰ μήποτε ὡς λοι-
 ποδόντες ἄβαν τὸτο λέγουσι , καὶ ἔπειτα ὡς
 αὐτὰ ἐκείνοις δογματίζοντα· εἰκὸς δὲ ὅτι πρὸς
 καὶ ἄλλοις ἄβαν μὴ ἀπὸ ἀξιοῦτος τὰ ὡς ἐξ
 ἰουδαίου ἀφάνος , καὶ τὰ ὡς κρίσας , καὶ ἀνα-
 στίσας διδάσκειν , ἀξιοῦτον μὴ σαμάριτι-
 κῶς , ὡς μηδένος μὲν ὅτι εἶον ἀποκρίσας ἰσὺς
 αἰθερῶν , ἀποκρίσας δὲ ἔνεκεν , καὶ ὅτι ἐν-
 δοξον καὶ ἄριστον τοῖς ἰουδαίοις , τὰ ὡς ἀνα-
 B στίσας καὶ τὸς ἀφάνος ἰουδαίου ἀποκρίσας καὶ
 δαμῶνιον δὲ ἔχει ἔλεγον αὐτῶν , ἀπὸ τῶν ἰ-
 σὺς αἰθερῶν αὐτῶν λόγους , διὰ τὸν πατέρα ἰεῖον
 ἔλεγε τὸν θεόν , καὶ ἐκ τῶν θεῶν καὶ ἀποκρίσας
 καὶ αὐτῶν ἔξ ὅτι τῶν ἰουδαίου ἀφάνος πολλῶ
 κρείττων τῶ μάννα , ὡς ὅτι φάροντα τῶτον δι-
 κάσαν ζῆσομεν εἰς τὸν αἰῶνα , καὶ ἄλλα μῦ-
 ρια ὡν πεπλήρωται τὰ διαβήματα . διδάσκει δὲ
 καὶ ἀπὸ τῶν ὡς ὅτι ἐξ ἐξουσίας ἰσὺς ἀνα-
 στίσας , οὐ δαμῶνιον ἔχει , ἐπεισὺς πρὸς
 C ἐξ ἐξουσίας ἰσὺς ἀποκρίσας τὸ δαμῶνιον ἐξουσίας
 αὐτῶν ἐκ αἰῶν τὰ δαμῶνια . οἷον εἰ ἔχει τὰ ἐξ ἰ-
 αὐτῶ ὅτι ἐξ ἐξουσίας . οἱ μὲν οὖν ἰσὺς εἰσὺς ἰσὺς
 ἀφάνος αὐτῶν δαμῶνιον ἔχει . ἡμεῖς δὲ αὐτῶν πα-
 ρετα φάροντα· ἐγὼ δαμῶνιον ἔχω , ἐξ ὅτι
 διδάσκει τὸ φάροντα ἀφάνος ἀφάνος , ἡμεῖς τὰ
 σημεῖα ποιῶν , ἀπὸ τῶν ἀναξίωτων , ὡς ὅτι ἔχει
 καὶ λείματα ἐξ ἰσὺς ἐκ κηρίων ὡς ἰσὺς
 μέγιστον καὶ ἰσὺς . καὶ τὰ ζῆσομεν περὶ αἰ-
 ἰσὺς τὸ δὲ δυσσημίας αὐτῶν ἀποκρίσας ἰσὺς
 D τίποτε· σαμάριτις εἶσὺς , καὶ τίποτε· δαμῶνιον
 ἔχει , ἡμεῖς ἀποκρίσας αὐτῶν ἰουδαίου , ὅτι
 ἐκείνους ἡμεῖς πεπληρωμένους αὐτῶν , ἐξ ὅτι
 δύο ἀποκρίνεται , ἀλλὰ περὶ μόνου τίποτε , δα-
 μῶνιον ἔχει , εἰπάν . ἐγὼ δαμῶνιον ἔχω·
 καὶ ὅτι εἰ διδάσκει περὶ τῶτον γινώσκαι τὸ
 ἐν τῶ καὶ ἰσὺς ἀφάνος ἀφάνος , ὡς
 τὸ ἀπὸ ἰερουσαλὴμ εἰς ἰερουσαλὴμ κατεβάντος ,
 καὶ ἐμπρόσθε εἰς τὰς λησῆς , ὅτι οὐ μὲν ἰε-
 ρὸς ἀποκρίσας , καὶ ὁ ληστής , ὁ δὲ ὀδύων
 σαμάριτις ἔλθων κατ' αὐτῶν ἐξ ἰσὺς αὐτῶν ἰ-
 σπληγχεῖται , καὶ ἀποκρίσας κατ' αὐτῶν τὰ ἰσὺς
 E ματα , ἐπιγινώσκοντες ἰσὺς οἶνον· ἐξ ὅτι διδά-
 σκει περὶ ἀφάνος ἀφάνος τῶν ἀφάνος ἀφάνος
 καὶ ὅτι μὴδὲν ἢ ὅτι τὸν σαμάριτις ἀφάνος
 τὰ ὡς τὸ σαμάριτις , ὅς τὸν ἡμεῖς καὶ ἰσὺς
 πρὸς τὸ εἰς τὰς λησῆς ἰσὺς , ἀφάνος ἐξ ἰσὺς
 ἰσὺς ἢ ὅτι ἰσὺς ἰσὺς ἰσὺς σαμάριτις· ἄλλος δὲ
 ἰσὺς τίποτε ἀφάνος ἀφάνος ἰουδαίου , ἐξ ἰσὺς

Luc. 10.

τῶν ἁποστόλων διατάσσας, καὶ διαταγὰν τὰς ὑπο-
 νόμων εἰς τὰς σαμάρειας, ἕμιλλοὶ παύλα καπα-
 λαβάντες δι' οὐδένα πῦρ πᾶσι πάντα χυρόμενοι, ἵνα
 τὰς πάλαι καρδίας, ἐφ' ἧς τὸ ἅγιον ἁποστόλον
 ἄβου γαρνέται ὡς ὑπονόμων, εἰσὶν καὶ σαμάρει-
 τῶν, καὶ ἐξ ὧν μὴ ἠρώμεθα π' εἴη σαμάρει-
 τῶν· ἔπειτα δὲ περὶ ἑρμηνείας τῶν σαμάρει-
 τῶν ἐκλαβάν, σημαίνοντες τὴν φύλακα, φησὶ ἔπειτα
 καὶ ἄλλο ἕλερον σαμάρειτικὸν ἀπὸ τοῦ Ἰουδαίου,
 ἀλλὰ τὸ σημαίνοντες ὡς τὸ ὄνομα περὶ ἐκλαβάν
 ἢ κρήσατο ἀλλο, εἰδὼς ὅτι φύλακα ἐστὶ τὸ αἰθερ.
 Β
 πῶν ψυχῶν, ἔπειτα εἰρησῶν· ἰδὲ ἡ νοσηρῶν,
 ὡς τὸ ἅγιον ἁποστόλον τὸν Ἰουδαίου, καὶ τὸ
 συλαβάνων τὰ ἵηται ὁ κλέος· σαμάρη μὴ πῶν
 ἰβραῖοι λέγουσι τὴν φύλακα, ἕταρ καὶ τὸν σαμάρη
 κερσῶν ἀνομάζει, ὡς εἰδὼς διδόναι διὰ τὸ ὑπὸ τῆ
 ἀσσυρίων βασιλείας φύλακα, αὐτὸς παπέμ-
 φθαι τῆς γῆς τῆ ἰσραήλ, καὶ τὴν ἀρχμαλω-
 είας, ἔπειτα ὡς τὸν ἰερόν ἰσραήλ διὰ τῆς
 πολλῆς ἀμάρτιας ἀρχμαλωθήσεως εἰς τὰς
 ἀσσυρίων· ἀπεκρίθη ἰσως, ἐγὼ δαμασκίον ὡς
 ἔχω, ἀλλὰ ἡμῶν τὴν πατέρα μου, καὶ ἡμῶν ἀ-
 πὸς ζετέ με· ἐγὼ δὲ ἵπτα τὴν δόξαν μου· ἔστι
 ὁ ζῆλον καὶ κρίνων· εἰ δὲ πεφυτμένοι ἐξ ὧν
 ὡς τὸν περὶ διεξίδους τῆ ὑδάτων τῶν ὄντων,
 ὡς τὸν καρπὸν αὐτῶν διδόναι ἐν καρπῶ αὐτῶν, καὶ
 μὴ δὲ φύλλον αὐτῶν ἀπορρίψῃ, ἀλλὰ πάντα ὅσα
 ἀπὸ τοῦ κερσῶν ἐστὶν, ἢ τομῆς ὡς τὴν σα-
 πῆρας ἡμῶν ἰσως, ἢ ὅτι αὐτὸς ἐν τῷ ζύλον τῆς
 ζωῆς, καὶ τὸ ἅγιον σοφία, καὶ τὴν σοφίαν ἐστὶ
 ζύλον ζωῆς πᾶσι τοῖς ἀποστόλοις αὐτῶν, καὶ
 καρποφορῶν, καὶ τὰ ἕτερα ὡς τὰς καρπῶν φύ-
 λα (εἰς τὰ ἕτερα, ὡς μὴ δὲ ἐν αὐτῶν ἀπορρίψῃ·
 διὰ τὴν ὡς τὴν ἰσως λόγον, καὶ τῶν ἀνα-
 γραφῶν ἀξιώματα ἁποστόλον ἀγίων μαθητῶν
 αὐτῶν, ὡς ἔτι καὶ ἐκδικτεῖν, ἀλλὰ πᾶσιν ἐα-
 σθῶν καὶ τῶν νομιζομένων ἕτι σαφῶς κερ-
 σακτεῖν, ὡς ἀποστολικῶς ὅτι ἐστὶν ὡς τὸν
 ἀποστόλων ἐκ ἀπλῶν ἕτι νομιζομένων λόγον αὐ-
 τῶν ἐρεθίσθη τῶν ὁρθῶν ἡγεσίον ἢ τῶν
 ἰσως σοματος ἐκείνων· εἰ δὲ περὶ μὴ ἐλεσθημεν,
 ἡμῶν καὶ ἡ λόγον τῶν ἰσως ἀμαρτιῶν, ὡς ἢ πᾶσι
 ὅτι τῶν ἐκ πληρώματος μετῶν ἀληθείας καὶ σο-
 φίας δογματῶν· τῶν δὲ μοι εἰρηται ἐσλομέ-
 να ἕπιπάσαι τὴν ἐγὼ δαμασκίον ὡς ἔχω· εἰ δὲ
 διδασκῶν μετὰ πάντες οἱ τὸ διασηλίον ἐστὶν
 χροῖοντες κερσῶν ὅτι ἐστὶν ἡδὲ καὶ ἰσως ἐν-
 τυχῶν τὸ διασηλίον, ἢ δὲ τῶν ὄντων ἡδὲ καὶ ἰσως
 πῶν· ὡς τῶν καὶ τῶν κερσῶν τῶν ἀμάρτιων
 πολλὰ ποιῶν ὡς τὸν λόγον, ἢ εἰ ἀλλο ἢ τῶ

A sunt sub Lege, considerans, & sensu ana-
 gogico pro his qui sunt sub Lege Samaritanos
 intelligens, inveniensque Servatorem magis
 quam Paulum omnibus omnia factum fuisse,
 ut omnes lucrificeret, dicit eo quod factus sit
 sub Lege his qui sub Lege erant, veluti etiam
 Samaritanum fuisse factum; & idcirco non
 negasse etiam se Samaritanum fuisse.
 Rursus aliquis tertius interpretationem
 Samaritani intelligens significantis custodem,
 dicitur est quamvis alia consideratione dixerint
 Iudaei Iesum Samaritanum, ipsum tamen signifi-
 catione nominis perspecta, illud se esse non
 negasse: scientem se custodem animarum
 hominum, de quo etiam dictum est: *Ecce
 non dormitabit, neque dormiet qui custodit
 Israël, & Custodiens parvulus Dominus.*
 Hebraei etiam Somer dicunt custodem, sicque
 tradunt Samaritanos primum appellatos
 fuisse, quod missi fuerint ab Assyriorum
 Rege ad custodiam terrae Israël, post
 captivitatem Israël, qui diversus erat à
 Iudaeis: qui etiam Israël propter peccata
 multa in captivitatem deductus fuit Assyri-
 orum. Respondit Iesus: *Ego Daemonium non
 habeo, sed honoro Patrem meum, & vos igno-
 rantia affecistis me: ego non quero gloriam
 meam; est qui querit, & indicat.* Si lignum
 iuxta decursus aquarum plantatum huiusmodi
 est, ut fructum suum in tempore afferat, ita
 ut ne folium quidem eius defluat, sed cuncta
 quaecunque fecerit felicem habeant successum,
 quid existimandum est de Servatore nostro
 Iesu, nisi quod (cum sit lignum vitae quatenus
 est sapientia) fructificat etiam, ut sapientia sit
 lignum vitae omnibus recipientibus eam, sed
 folia praeter fructus talia habens, ut ne vnum
 quidem ex ipsis defluat? hanc ob causam
 nulum Iesu verbum (praesertim quod habitum
 dignum fuerit seripione à sanctis ipsius
 Discipulis) vulgariter intelligendum est.
 Quinetiam omnis diligentia adhibenda est à
 nobis his etiam quae existimantur aperta &
 non desperantes in eius sermone, etiam si
 extemporaneus, & simplex esse credatur,
 inveniri semper aliquid illius ore sacro
 dignum à recte querentibus; quod si aliquando
 non inveniamus, nos inculpandi sumus, non
 illius sermo, tanquam qui non spiret ex
 plenitudine dogmata plena veritatis, &
 sapientiae. Quae mihi dicta sunt volenti
 inquirere de eo: *Ego Daemonium non habeo:*
 per quod omnes Evangelium legentes rem
 docemur, quam antequam Evangelium
 legeremus non noveramus: quae qualis
 sit consideranda est. Convenit iuxta
 Scripturas peccantes multa facere praeter
 rationem,

Part II.

T t

Psalm.
 120. 4.
 Psal. 114.
 4. Reg. 17.
 1. ch. 3. 47.
 50.

non ob aliud nisi quia facti fuerint capaces operationis mali spiritus, vel voluntatis immundi Dæmonis. Non dubitarunt igitur vel ea quæ existimantur esse levia peccata Dæmonijs tribuere illi qui dixerunt repentinam iram, similiterque detractionem Dæmonium esse. Consentaneum est Dæmonijs in nobis imaginationes imprimendis, in nosque operantibus innumera alia nos iuxta illorum voluntatem facere : & ut inter homines nullus est absque fordibus, & nullus iustus super terram, qui faciat bonum, & non peccet; sic etiam nullus est semper à Dæmonijs mundus, & perpetuo factus incapax operationis horum. Quocirca allegorice interpretantes curationes in Evangelio positas, in quibus sunt etiam Dæmonum expulsiones, dicemus Iesum ab illis omnibus semper Dæmonas expellere, qui propterea quod curati fuerint à Filio Dei, non amplius admittunt Dæmonum operationes: quamobrem solius Iesu vocem esse reor (qui solus expoliavit Principatus, & Potestates ostentavit palam, & triumphans eas in ligno trophæum adversus omnem potentiam contrariam statuit crucem) ita dicere : Ego Dæmonium neque habui, neque habeo, ac ne habiturus quidem sum: quemadmodum illud etiam dixit: *Venit princeps mundi huius, & in me non habet quicquam.* Possumus quidem etiam nos proferre, & dicere: *Dæmonium non habeo*, sed refellemur perinde, atque hi qui cum negaverint se insanire, ipsis factis convincentur mentitos fuisse. Annon manifestum argumentum nos insanire, quando statum habentes insanientium clamamus, excandescimus, & ira accensi? vel cum rabie agitati, & tanquam hinnientes proprias etiam coniuges instar equorum equarum amore insanientium confendimus, post tergum eicientes quicquid Deus dixerit de sedandis affectibus? Quinetiam quia abjecti, & obscuri à mœrore detineamur: propriaque generositate eorum qui rationis sunt compotes amissa, obliviscimur ne unum quidem passerem absque Deo in laqueum cadere, iustaque esse quarumlibet rerum quæ hominibus contingunt iudicia, quid dicturi sumus, nisi nos hæc pati, quia vicerit nos Diabolus, & quia etiam animæ partem præstantissimam (principatum quam vocant) offuscavit, turbidavitque? Quinetiam timores rerum non timendarum, gaudiaque elata de rebus nihili, quorum sunt actiones? annon Dæmonum qui impleverunt eos qui cum veritate dicere nequeunt: *Ego Dæmonium*

Job. 14. 4

Job. 14. 30

A δεικνὸς αὐτὸς γαρτὴν ἐνεργίαν ποιῶν πνέματος, ἢ θαλήματος ἀκαθάρτου δαμονίας. Οὐκ ἀκροσθὸν οὖν καὶ τὰ νομιζόμενα αὐτῶν ἐλάττω ἐστὶν ἢ ἀμάρτημάτων δαμονίων πρὸς αὐτὰς οἱ φησάντες τὴν ἐξουσίαν δαμονίων ἐστὶν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν κατὰ φύσιν εἰκὸς δὲ καὶ ἄλλα μύρια δαμονίων φασὶν ἔσθαι ἡμῶν, καὶ ἐνεργῶντων, κατὰ τὸ ἐκείνων θέλημα ποιῶν. καὶ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ποῖς ἄσπερ οὐδὲν κατὰ φύσιν ἀπορίτων, καὶ οὐδὲν δίκαιος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅς ποιῆσθαι ἀγαθόν, καὶ ἔχῃ ἀμάρτησιν, ἕτοιμοι οὐδὲν αὐτῶν δαμονίων καταρῶσας, καὶ μηδέποτε ἠντιμῶνος τῆς ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν ἀπεπίδεντος. εἰς τὴν ἀλλοτροποιῶντας ἐν ταῖς διὰ φύσιν ἐνεργείας, ἐν αἷς εἰσι καὶ τῶν δαμονίων ἀπελάσας, ἐρῶμεν πάντων αὐτῶν ἀπελαυνέσθαι τὸν δαμονίας. ἀπὸ ἰησοῦ, ἢ τῶν πρὸς τὸ πνευματικῶν ἐπιπέδων τῶν λόγων μικρῶν πρὸς ἀγαθὸν τῶν δαμονίων ἐνεργείας. ἰησοῦ φωνῶν, τῶν μόνων ἀπεκδυσαμένων τὰς δαμονίας, καὶ τὰς ἐξουσίας, καὶ δειγματίζοντες ἐν πᾶσι, καὶ φησάντες ἐν ἐκείνοις ἡμῶν ἐστὶν πάντων αἰπικημῶν δυνάμεις ἐν τῶν ἐνεργειῶν, ἄσπερ τὸ ἔργον τῶν κόσμων τῶν ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχῃ οὐδὲν, ἔσθαι καὶ τὸ ἐγὼ δαμονίων ἕτοιμοι, ἕτοιμοι, ἕτοιμοι. τὴν ἢ φωνῶν δυνάμεις μὴ καὶ ἡμῶν πρὸς ἐνεργείας καὶ λέγειν. δαμονίων οὐκ ἔχῃ, ἀλλ' ἐλεῖψουσάμεθα ὁμοίως τοῖς ἀποστόλοις πρὸς τὸν δαμονίων, καὶ ἐν αἷσι τοῖς ἀποστόλοις ἀποδείχθησαν ὅτι ἐλεῖψον. ἢ οὐκ ἔχῃ ἐλεῖψον τὸν δαμονίων ἡμῶν, ὅταν μὴ. καὶ μνηστῶν κατὰ φύσιν ἐχόντες βοάμεν ἀπὸ θυμῶν, καὶ ὀργῆς φλεγόμενοι, ἢ λευπηκῆτες; καὶ ἄσπερ οἱ χρεμίζοντες καὶ τῶν ἰδίας γαμοῦν δίκαιον ἵππων ἀπλομανῶν ἐπιβαίνοντων, ἡμῶν ἐκείνοις τὸν ἀποδείξας λόγους θεῶν εἰς τὸ ὅτι οὐκ; ἀλλὰ καὶ παπνοῖς ἐσυνεφῆς ἀπὸ τῆς λύπης κατακλιόμενοι, ἐστὶν ἰδοὶ τῶν λογικῶν γαμοῦν ἀπελείψοντες ἐπιβαίνοντα ἐκείνους θεῶν ἐσυνεφῆς μὴ τίποτε εἰς καρδίαν, καὶ τὸ δίκαιον ἐστὶν τὰ πρὸς ἐνὸς ἐκείνους συμβαίνοντα αὐτοῖς κρίματα, ὅτι φησάντες, ἢ ὅτι τὸ δαμονίων ἡμῶν νικησάμεν, καὶ τὸ ἡντιμῶν ἡμῶν ἰολώσμεν τῶν παροῦν; ἀλλὰ καὶ φοβοῖ τῶν ἐφοβῶν, καὶ ἀπεχάρηται ἐπὶ τῶν μηδενὸς ἀξίους, τῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν, ἢ δαμονίων πληρωσάντων τὰς μὴ δυνάμεις μὴ ἀληθείας λέγειν. ἐγὼ δαμονίων

καὶ

ἐκ ἧρα; ἀλλ' εἶδος πᾶσι τῶν ἀγίων πατέρων, ἢ ἐν ἑσθὲν θεοφάνεια, ἢ τῶν θαυμασίων σεσηφῆται, ἢ τῶν διωτατομάτων ἢ σωτηρίας ἡμῶν ἰσοδύναμος φέρεται εἰς τὸ εὐαγγέλιον...

Non habeo. Sed consentaneum est futurum aliquos qui sanctos Patriarchas, vel servum illum sacrum, vel admitandos Prophetas, vel potentissimos Servatoris nostri Iesu Apostolos in hanc disputationem afferentes, nos refutent, quasi hi perinde atque Iesus dicturi sint: Ego Demonium non habeo: ad quos dicere licet, num hi aliquando peccarint, an falsum est illud: Omnes peccaverunt, ac destituntur gloria Dei? num etiam verum non est illud: Nullus mundus est à sordibus? Iob. 14. 4. annon dictum est cum consideratione: Non est iustus super terram, qui faciat bonum, & non peccet? annon perspicuum est omnes Scripturas veras esse? Igitur non semper, neque ab initio poterant hi dicere, ac ne hi qui transeunt ad vitam virtute constantem: Ego Demonium non habeo, sed folius hominis qui consideratur in Servatore vox est illa, Ab initio: qui etiam hanc ob causam propriissime, & perfectissime solus Patrem honoravit. Nullus enim honorans aliquid eorum quae honorantur à Deo, honorat spernentem quam ille honoret. Alioquin quomodo dicitur est aliquis honorare patrem, qui ne à principio quidem spiritum adoptionis perceperit? Nam nullus habet adoptionis spiritum peccans: Qui enim ex Deo genitus est, non peccat. Præterea quomodo honorat quis patrem, honorans gloriam quae est ab hominibus, vel argentum, vel terrenas divitias, [aut pulchritudinem quae ex carne & sanguine constat] vel generatim quae sunt propria materiei, & interitus? Itaque perspicuum est quomodo Servatoris vox illa sit: Ego honoro Patrem, quam pro virili contendere nos etiam debemus dicere, tribuentes Deo, & Patri honorem, nec ulli alij tribuentes ipsum, contestante nobis conscientia in Spiritu sancto. Ac pulchre profecto cum advenisset temporis plenitudo, missus à Deo ut ex muliere nasceretur, fieretque sub lege, quasi qui esset sub lege dicente: Honora patrem tuum, & matrem tuam, ut bene sit tibi, nullum alium habens patrem, nisi Deum coelestem, inquit: sed ego honoro Patrem meum. Dicemus vero etiam nos hanc vocem, si consideraverimus regenerationis lavacrum, lotique in eo, ut efficiamur filij Dei, non amplius vocabimus patrem super terram, eo quod facti fuerimus filij Patris coelestis, fratresque dicentis: Vado ad patrem meum, & patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum. Quamobrem perspicuum est, quod propriissime, & perfectissime dicente Iesu: Ego Demonium non habeo, sed ego honoro Patrem meum;

καὶ τὸ πρῶτον

καὶ τὸ πρῶτον

Hec supponimus & Petimus.

Math. 15.

Ioan. 20.

unusquisque nostrum imitator eius, quoad fieri potest, & omnia potens in Christo Iesu eum corroborante dicturus etiam est: Ego Dæmonium non habeo, sed cohonesto patrem meum. Cæterum quis inter mortuos versans, in sepulchrisque habitans dicere poterit: *Ego Dæmonium non habeo?* vel quis quippiam aliud honorans præter Deum, Verbumque ipsius, ac præter id quod à Verbo præcipitur (cum sit necesse honorem illi tribuere) & alteri honorem tribuens, [decenter honorem se illi tribuere existimans,] dicturus est tanquam Iesu discipulus: *Sed honoro Patrem meum?* cui dicto proximum est hoc: *Et vos ignominia afficitis me,* quod dictum est ad eos qui illum contemptui habebant, quique illi dicebant: *Nonne benedicimus vos, quod Samaritanus es tu, & Dæmonium habes?* existimantes, quod male dixerant, se bene dixisse: male enim cogitantes enunciarunt Servatorem Samaritanum, & Dæmonium habentem. Nec vero existimandum est illis solis tunc dictum fuisse: *Vos ignominia me afficitis,* sed his etiam qui perpetuo Christum, qui est iustitia, ignominia afficiunt per ea quæ iniuste agunt, atque etiam his, qui ignominia potentiam Dei afficiunt, quæ est Servator (Christus enim est Dei potentia) ex his quæ efficiunt in debilitate, & infirmitate. Quinetiam cuiusque spernentis Dei sapientiam dicatur: *Vos ignominia me afficitis:* quandoquidem Christus etiam est sapientia, [atque etiam pax.] Quod si quispiam est ex ipso, is pacem etiam cum hominibus omnibus habeat oportet, adeo ut dicat propheticum illud: *Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus, opus etiam est ut recipiat pacem superantem omnem Dei intelligentiam, corque custodientem sensus eius qui eam receperit. Quod si quis bellandi cupidus mordeat etiam, incusetque ac devoret proximum, sitque etiam plenus perturbationis, causa seditionis existentis in suo ipsius anima principatu, huic etiam dicetur: Vos ignominia me afficitis, Christus enim pax nostra est. Rursus quoniam Qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, luxque est ille qui dixit: Ego sum lux mundi, perspicuum est quod qui male agit ignominia lucem afficiens, ignominia etiam Christum afficiat: auditurus etiam: Et vos ignominia me afficitis. Et quid opus est in longum protrahere sermonem, explicantem, & ostendentem quinam sint qui à Iesu redarguantur, & qui sint qui audiant ab ipso Vos ignominia me afficitis, cum manifesti sint ex his quæ explicuimus, & ex his quæ his consequen-*

Α
 ται ἰσχύσαι ἐν τῷ ἐνδυναμώσῃ αὐτὸν ἡριεῖν ἰσοῦ,
 καὶ αὐτὸς ἐρᾷ τὸ ἐγὼ δαυμόνιον ἔχει ἔγω, ἀλλὰ π
 μὴ τὸν πατέρα μου: τίς ὃ νεκροῖς συνῶν, καὶ ἐν
 τάφοις οἰκῶν διωκηθεὶς ἀν εἰπεῖν τὸ ἐγὼ δαυμό
 νιον οὐκ ἔχω, ἢ τίς ἄλλο π πῶς τὸν ἴσον, καὶ τὸν
 λόγον αὐτῷ, ἔδωκε τῷ λόγῳ πρεσβυτέρων
 ἡμῶν, ἐτέρω ἢ πηλέω διδόν, δέον * τῷ πηλέω * καὶ
 ἀποδιδόναι αὐτῷ, εἶποι αὐ, ὡς ἰσοῦ μαρτυ
 ρῆς, ἀλλὰ πῶς ἢ πατέρα μου: ἔξῃς ἐστὶ τὸ
 τοῖς τὸ. Ἐὐμεῖς ἀπομάρτυρέτε με, εἰρημῶν ποιεῖς
 τὰς ἀπειρασθῆσαι αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ τὸ. ἔ
 καλῶς λέγουσιν ἡμεῖς ὅτι σαμβρεῖτες ἴσῃ, καὶ
 δαυμόνιον ἔχῃς; οὐκ οἴονται τὸ κακῶς εἰρημῶν
 καλῶς λελαληκέναι. κακῶς γὰρ νοῦντες σαμ
 βρεῖται καὶ δαυμόνιον ἔχοντα τὸν σωτήρα ἀποθ
 νῆσαι νομίζοντες δι τὸ. καὶ ὑμεῖς ἀπομάρτυρέτε με,
 ἔγω καὶ ἐκείνοις μόνοις εἰρησῶν τοῖς, ἀλλὰ καὶ
 τοῖς αἰεὶ ἀπομάρτυροι, δι ὧν πρεσβυτέρω πῶς τὸ
 ὄρθον λόγον, ὅτι τῷ θεῷ, ἔ ἀπιαζῆσαι, δι ὧν
 ἀδικῶσ, ὅτι ἡριεῖν, ὡς ἐστὶ δικαιοσύνη. καὶ
 ἀπιαζῆσαι, δι ὧν καὶ ἀδυναμῶν καὶ ἀδελφῶν
 ὄππτελεσθαι, τῷ τῷ θεῷ διώσασθαι, ἡπίς ἐστι ὁ
 σωτήρ. ἡριεῖς γὰρ θεὸς διώσασθαι. καὶ πῶς ὁ
 τῷ ἔξῃς δένοντι σοφίαν λαβῆται ἀπὸ τὸ. ὑμεῖς ἀπο
 μάρτυρέτε με, ἐπὶ τῷ ἡριεῖς ἔ σοφία ἐστὶν. ἀλ
 λα ἔ εἰ δέον τὸ ἔξ αὐτῷ ἵνα καὶ πάντων ἐν
 δεσφῶν εἰρησῶν, ὡς τὸ ἀπὸ τῷ πρεσβυτέρω
 ἐκείνω, καὶ ἡμῶν μετέντων τῷ εἰρημῶν ἡμῶν
 εἰρημῶν, καὶ δέον ἀγαλαξῆσαι τῷ ἡριεῖν
 θεὸς πῶς τῷ εἰρημῶν, φρασεῖται τῷ κερ
 δῶν, καὶ τῷ νοήματα τῷ ἀγλήφοις αὐτῶν
 * ὁ ὃ πολεμῆς πῆς εἶν, καὶ δακρυῶν, καὶ κερ
 τῶν πῶν ἡμῶν, καὶ κατεσθῶν τὸν πλησίον, καὶ
 πῆς πληρωμῶν τῶς ἐν τῷ ἡγεμονικῶ ἑαυτῷ σῶ
 σῶς ἢ παθῶν, καὶ τῶν αὐτῶν λαβῆται τὸ. ὁ
 μῆς ἀπιαζῆτε με, ἡριεῖς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρη
 νῆ ἡμῶν. ἐπὶ δὲ ἐπὶ τῷ πῶς ὁ φαῦλα πρεσβ
 σῶν μισθὸ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται ποιεῖς τὸ φῶς,
 φῶς δὲ ἐστὶν ὁ εἶπων. ἐγὼ εἶμι ὁ φῶς τῷ κό
 σμῳ, δῆλον ὅτι φαῦλα πρεσβῶν, ἀπιαζῶν
 ὁ φῶς, ἀπιαζῆσαι ἡριεῖν, καὶ αὐτὸς ἀκκοπ
 ῶν τὸ. καὶ ὑμεῖς ἀπιαζῆτε με. καὶ πῆ με
 δῆ ἐπὶ πλέον μνησκῶν ὅτι λόγον, ἀναπαύσασθαι
 τῶν, ἔ δὲ κερμῶν τῶν εἰσὶν οἱ ἐλεῖχθῶν ἡμῶν
 τῷ ἰσοῦ, καὶ ἀκκοπῶν τῶν αὐτῷ τὸ. ὑμεῖς ἀ
 πιαζῆτε με, σαφῶν ὅτιων ἐκ ἡμῶν ἀποδεδ
 ῶν, καὶ ἡμῶν διωκῶν τῶν τοῖς ἀκκοπῶν ἀ
 νῶν

1. Cor. 1. 24.

1. Cor. 1. 24.

Psal. 119.

Eph. 2. 14.

Job. 3. 20.

Job. 2. 12.

x. vii

x. ii

111

ποις σωθήσονται ; καὶ ἡ ἰδέωμαι ἢ ἔστι
 τὸ ἐγὼ δὲ ἐζητῶ πῶς δόξαν μου . ἔστιν ὁ ζη-
 τῶν καὶ κρίνων . ζητῶ ὁ θεός , διὰς ἡμῶν ὅν ἦν
 ἐαυτῷ , ἐν ἐκείνῳ ἧρὶ εὐλογοῦντων αὐτὸν , πῶς
 δόξαν τῷ θεῷ . καὶ πῶς ἄλλοι μὴ ἐν τοῖς ἐ-
 πιμαρτυροῦσι ἰσχυρῶς , καὶ ἐξερραζομένοις ὡς
 ἐκκαταφυγῆς αὐτοῦ ἐπὶ ἀρετῆ ἀπορροίας . ἔχ
 ἄλλοι δὲ ἐν τοῖς μὴ ἰσχυροῖς , καὶ μὴ ἐξέλεον
 κρίνει ἐκείνους ἐν οἷς ἔχ ἄλλοι πῶς δόξαν τῷ
 ἦν ἐαυτῷ , ὡς ἐπὶ ἑσὶ , καὶ ἐμὰς δόξας πῶς
 τὸ ὄνομα μου ἐλασσοφραξίαν ἐν τοῖς ἔθνεσιν . B
 ἐπαπορήσας δ' αὖ πῶς δόξα τὸ . ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ
 κρίνων , εἰ ἔχ ἑστὸ ἀναφίξει ἐπὶ ὅν θεῶν ,
 σαφῶς τὸ σωτήρας εἰρηκτότος . ὁ δὲ γὰρ ὁ πατήρ
 κρίνει ὁ δὲ ἄλλοι πῶς κρίνει πῶς δόξαν δέδωκε
 τῷ ἦν , ἵνα πῶς τῷ θεῷ ὅν ἦν , κατὰ
 ἡμῶν τὸν πατέρα . καὶ ἔχ εἰ δὲ ἄλλοι ὡς
 τῷ θεῷ ἑστὸ τῷ . δὲ δὲ ἄλλοι ἐγὼ πῶς ἀπὸ
 ἐμῶν τῷ ὁ δὲ . κατὰ ἀκούω , κρίνω . καὶ ἡ κρίσις
 ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν . ὅτι ἐζητῶ ὁ θεὸς ἑμὸν ,
 ἀλλὰ ὁ θεὸς ἑμὸν πῶς ἐμὸν με . εἰ γὰρ ἔχ
 ἑμὸν ἀκούω ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἀπὸ τῷ πατρὸς , ἡ κρίσις
 κρίνει ζητῶν ἢ τὸ ἴδιον ἡμῶν , ἀλλὰ ὁ πῶς
 ἑμὸν ἀκούω πατὴρ , καὶ ἔχ τῷ δικαία ἐστίν ἡ
 κρίσις αὐτῷ , μήποτε κριεώτερος ἡ κρίσις , καὶ
 κρίνει ὁ ἀκούω , ὅτι ἐστὶ τῷ ἀκούωτος , ἀλλὰ ὁ
 λέγωντος ἀκούω . καὶ λέγει δὲ ὅτι ἡ κρίσις ἡ
 ἐμὴ δικαία ἐστίν , ἀκούω ἐν ὅ ἑμὸν ἀκούω
 λέγωντος τῷ . πάντα τὰ ἐμὰ ἐστίν . εἰ γὰρ ἀ-
 ληθῆς ἔστω τῷ σωτήρας εἰρηκτότος . πάντα τὰ
 ἐμὰ ἐστίν ἡ δὲ ὅν ὅτι ἡ κρίσις ὡς ἡ
 φωνῶν . ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν , τῷ πατρὸς
 ἐστίν ἡ κρίσις . εἰ γὰρ τῷ πατρὸς ἐστίν ἡ κρίσις ,
 δὲ ἄλλοι δὲ ζητῶ πῶς δόξαν μου ; ἔστιν ὁ ζητῶν , καὶ
 κρίνων . ἔχ δὲ πῶς καὶ ἀτυφίας ἑμῶν ἀρε-
 πῶς τῷ σωτῆρι τῷ λεγόμενον ἐν ὅ . ἐγὼ δὲ
 ἐζητῶ πῶς δόξαν μου , ὁ δὲ γὰρ πάντα ἑμῶν
 ἀκούω πῶς ἐαυτῷ δόξαν ἀπατηνῶν , καὶ ἐπὶ τῷ
 κρίνει τῷ μὴ ἀποδεδυκῶς ἀκούω , ἀλλὰ ἔχ ἡν
 ὅν πατέρα δόξαν δέδωκε τῷ ἦν ἀπατηνῶν
 ἀκούω ἀπὸ ἧρὶ ἀποστρεφῶν , καὶ κρίνει ἀ-
 τῶς ὅτι ἑμὴ τῷ καὶ ὁ σωτὴρ μὴ κριεῶς
 ὡν τῷ πατρὸς , ζητῶ πῶς δόξαν τῷ θεῷ ἀπὸ
 ἧρὶ μεμνημένων τῷ ὡς ἡν . καὶ εἰ μὴ ὡς
 πῶς τῷ πατρὸς δόξαν , ἵνα πῶς κρίνει ἐκείνους ,
 ὡς ἔχ ἑμῶν κρίνει πῶς ἡν , ἡ ἡν ἀπὸ
 πῶς ἐστίν . ὁ μὴ τῷ ἡσυχῶν τῷ . ἔστιν ὁ ζητῶν
 καὶ κρίνων , ὅτι ἀναφίξει ἐπὶ τὸν πατέρα , ὡς
 ὡς λέγων , ὁ ζητῶν , καὶ κρίνων , ἐστίν ὁ κριεῶς

Ater coniungi possunt ? Post hæc vi-
 deamus , quid sit : Ego non quero glo-
 riam meam : est qui querit , & iudicat.
 Querit Deus (qui nobis suum ipsius
 Filium dedit) in singulis qui eum re-
 ceperint , gloriam Christi : quam qui-
 dem inveniet in his qui sui curam ege-
 rint , quique diligenter excolunt natura
 sibi ingenitas ad virtutem causas. Alio-
 quin hanc non inventurus in his qui
 huiusmodi non fuerint , & non inveni-
 ens iudicat eos in quibus non invenit
 gloriam Filij sui , ad quos dicit : *Per vos nomen meum male audit inter Gentes.*
 Addubitabit etiam aliquis propter hoc :
 Est qui querit , & iudicat , num ad Deum
 referri hoc opus sit , cum palam dixe-
 rit Servator : *Pater neminem iudicat , sed omne iudicium dedit Filio suo , ut omnes honorent Filium , sicut honorant Patrem.* At vide
 an ad hoc uti possis eo dicto : *Non possum ego facere à me ipso quicquam : sicut audio , iudico , & iudicium meum verum est , quoniam non quero voluntatem meam , sed voluntatem eius qui misit me.* Nam si , ut
 audit à Patre Servator , sic iudicat , qua-
 rens non suam , sed Patris qui cum
 misit gloriam , & hanc ob causam iu-
 stum est eius iudicium ; fortassis iudi-
 cium quod iudicat qui à Patre audit ,
 non est audientis , sed magis proprie
 eius qui dicit audienti. Sin vero etiam
 dicit : *Iudicium meum iustum est* , audi
 eum in ipso Evangelio dicentem : *Omnia mea tua sunt* : nam si verum est quod à
 Servatore dictum est : *Omnia mea tua sunt* , perspicuum est iudicium etiam
 ipsum , de quo inquit : *Meum iudicium iustum est* , Patris esse iudicium : quod
 si Patris est iudicium , potest solui dubium huius dicti : *Ego autem non quero gloriam meam ; est qui querit , & iudicat.* Habet autem quandam modestiæ
 emphasim convenientem Servatori quod
 dicitur : *Ego non quero gloriam meam* :
 neque enim admodum debebat illum ,
 ut gloriam exigeret , & ob hoc iudi-
 caret eos qui illi illam non reddidissent :
 sed oportebat , uti Pater qui gloriam
 Filio dederat , exigeret eam ab his qui
 eum illa privabant , iudicaretque eos.
 Propter hanc fortassis etiam Servator
 imitator Patris cum esset , gloriam
 Dei querit ab his qui didicerunt quæ
 sunt Dei : & nisi invenerit in ali-
 quibus Patris gloriam , iudicabit il-
 los , tanquam qui potestatem acce-
 perit faciendi iudicium , quoniam Fi-
 lius hominis est. Heracleon sane in il-
 lud : *Est qui querit , & iudicat* , [ad Patrem non refert , cum hæc dicat , Qui querit & iudicat] qui me vindicat

Pars II.

Tt iij

Hæc sup- plenius è Petrius.

(inquit) est minister ad hoc ordinatus, qui A
 non temere gladium portat, vindex Reg-
 gis : Moses autem est hic, quemad-
 modum superius illis dixit Iesus dicens :
 Ioh. 5. 45. *In quem vos speravistis* : postea subiungit :
 Qui iudicat, & punit est Moses, hoc est
 ipse legislator. Postea dubium contra sei-
 pfum movet Heracleon dicens : Quomo-
 do igitur dicit omne iudicium sibi tradi-
 tum fuisse ? & exultans se solvere obie-
 ctionem, hæc inquit : Pulchre dicit, nam
 Moses tanquam minister, voluntatem
 Christi faciens iudicat, quemadmodum
 apparet etiam in hominibus evenire.
 Quomodo vero alij tanquam inferiori
 Servatore (nempe ut ipse putat De-
 miurgo, & mundi effectori) iudicium
 tribuat, neque ostendere potest, cum
 Ioh. 5. 22. aperte sit scriptum : *Neque enim Pater*
indicat quemquam, sed omne iudicium dedit
 Ioh. 5. 27. *Filio* : & illud : *Potestatem dedit ipsi iudi-*
cium facienti, quoniam filius hominis est.

TOMVS VIGESIMVSSEPTIMVS.

Ioh. 8. 51. *Amen amen dico vobis, si quis sermonem* C
meum serauerit, mortem non videbit
in aeternum.

Quemadmodum est quædam vita,
 qua nobis est indifferens, neque
 bonum, neque malum existens, iuxta,
 quam etiam impios, & animalia bruta
 vivere dicimus, & altera qua non est
 indifferens, non malum, sed bonum
 existens, de qua inquit Paulus : *Vita*
 Col. 3. 3. *nostra abscondita est cum Christo in Deo,*
 Ioh. 11. 25. *& ipse Dominus noster de seipso : Ego*
sum vita : ita mortem eam qua contraria
 sit indifferenti vite, indifferentem dixeris :
 illam vero qua est inimica dicenti : *Ego*
 sum veritas, malam quandam, & al-
 peram mortem ; qua qui moritur, est
 1. cor. 15. in morte : de qua scriptum : *Ultimus inimi-*
 26. *cus, aboletur, nempe mors.* Ac profecto
 de hac morte censendum est Apostolum
 hæc loqui : *Propter hoc quemadmodum per*
 unum hominem peccatum intravit in mun-
 dum, etiam per peccatum mors, & sic
 in omnes homines pertransiit, eo quod omnes
 peccaverunt. Usque ad Legem enim pecca-
 tum erat in mundo : peccatum enim non
 imputatur non existente Lege, sed regna-
 vit mors ab Adam usque ad Moysen, etiam
 * 1. non pec- in eos qui * peccarunt ad similitudi-
 carunt. nem transgressionis Adam : & post pau-
 Rom. 5. 16. ca : *Etenim si per unius delictum mors*
regnauit per unum, multo magis hi qui exu-
berantiam gratie, & iustitie accipiunt per
vitam regnabunt auctore uno Iesu Christo.
 Quenam enim est mors qua per pecca-
 tum introiit in mundum, nisi ultimus

με, ὁ Ἰησοῦς ὁ εἰς τὸν πατέρα μέλλων, ὁ μὴ
 εἶη πλεῖν ἢ ἡμεῖς φοβῶν, ὁ οὐκ ἔστιν τῶ βα-
 σιλείως. μισοῦς δὲ ἔστιν * ἄτις, κατὰ πνεῦμα. * κ. ἴη
 ρηκεν αὐτοῖς λέγων· εἰς ὃν ἡμεῖς ἠλπίζομεν· εἰπὶ
 ἔτι φέρει ὅτι ὁ κείνους, καὶ κατὰ τὸν ἔτι μισοῦς,
 τῶν τῶν ἀλλοῦ ὁ νομιζέτης· καὶ μὴ τῶν φέρει
 ἑαυτὸν ἐπαπορρῶ ὁ ἡρακλειῶν λέγων· πῶς οὖν
 ἔλεγε τὴν κείνους πᾶσιν κατὰ δόξαν αὐτῶν
 καὶ νομιζέων λέγει πλεῖν ἀνημποροῦν ταῦτα φη-
 σι· κατὰ τὸν λέγει, ἢ γὰρ κείνους ὡς Ἰησοῦς ὁ
 Β ἡλκισ τῶν πᾶσιν κείνους, ὡς φησὶ καὶ ἔτι τῶ
 ἀποστολικῶν φησὶν ἡμεῖς· πῶς ὅ ἄλλοι
 πᾶσι δόξαν τῶν κείνους, ὡς Ἰησοῦς ὁ
 σωτήρης, κατὰ τὸ νομιζέ, ὅ ἡμεῖς φησὶ, ἔτι ἔτι
 ἀποδοῦναι δύνανται, σαφῶς γὰρ ἡμεῖς φησὶ·
 ἔτι γὰρ ὁ πατὴρ κείνους ὁ δόξαν. ἀλλὰ τὸ κείνους πᾶ-
 σιν δόξαν ὅ ἡμεῖς. καὶ τῶ· ὁ δόξαν ἰδοὺ κείνους
 κείνους φησὶ, ὅτι ἡμεῖς ἀποδοῦναι ἔτι· ἀλλὰ
 ἀλλὰ λέγει ἡμεῖς, ἔτι ἡμεῖς τὸν ἑμὸν λόγον περὶ
 σι, ἡμῶν καὶ μὴ διωρῶσι εἰς ὃν ἀνά· ὡς
 φησὶ ἔτι πῶς ἔτι ἀποδοῦναι, ἢ μὴ ἀγα-
 ρῶν, μὴ τῶ κείνους τῶ δόξαν, καὶ τῶ λέγειν
 ἔτι καὶ τῶ ἀποδοῦναι, καὶ τῶ ἀποδοῦναι ἔτι·
 ἀποδοῦναι, ἀλλὰ ἀγαρῶν, κατὰ τὸ φησὶ ὁ πᾶσι·
 λος· ἢ ἔτι ἡμεῖς κείνους πᾶσι τῶ γὰρ
 ἐν τῶ ἡμεῖς, καὶ αὐτοῖς ὁ κείνους ἡμεῖς πε-
 ρὶ αὐτῶ· ἔτι εἰμι ἢ ἔτι· ἔτι τὸν ἡμεῖς
 ἑαυτῶν τῶ * ἀποδοῦναι ἔτι ἡμῶν ἀποδοῦναι * κ. ἴη
 ἔτι· ὡς ἔτι φησὶ τῶ εἰπόντι, ἔτι εἰμι ἢ ἔτι,
 ποτὲς πᾶσι, καὶ χαλεπὸν ἡμῶν, ὅτι ὁ ἀπο-
 δοῦναι, ἔτι ἐν τῶ ἡμῶν· κατὰ τὸ γὰρ ἡμεῖς
 φησὶ· ἔτι τῶ φησὶ κατὰ τῶν τῶ ἡμῶν· ὡς
 κατὰ τῶ γὰρ τῶ ἡμῶν νομιζέων λέγειν τῶ
 ἀποδοῦναι τῶ· ἔτι τῶ, ὡς φησὶ δι' ἑνὸς ἀπο-
 δοῦναι ἢ ἀποδοῦναι εἰς ὃν κόσμον εἰσέλθῃ, καὶ
 ἀποδοῦναι τῶ ἡμῶν ὁ ἡμῶν, καὶ ἔτι εἰς πᾶσι
 τῶ ἀποδοῦναι ὁ ἡμῶν διπλῶν, ἔτι ὁ πᾶσι
 τῶ ἡμῶν· ἀλλὰ γὰρ νόμος ἢ ἀποδοῦναι ἐν
 κόσμῳ· ἀποδοῦναι γὰρ ὅτι ἡμεῖς μὴ ὄντες νό-
 μος· ἀλλὰ ἑσασίλωσιν ὁ ἡμῶν ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι
 Ε ἡμεῖς μισοῦς, καὶ ἔτι τῶ μὴ ἀποδοῦναι ἔτι
 πᾶσι τῶ ἡμῶν τῶ ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι καὶ ἔτι
 μὴ ὄντες· εἰ γὰρ ἐν ἑνὸς ἀποδοῦναι ὁ ἡμῶν
 τῶ ἀποδοῦναι ἑσασίλωσιν ἔτι τῶ ἡμῶν, πολλὰ μάλιστα
 οἱ τῶ ἀποδοῦναι τῶ ἡμῶν, καὶ τῶ ἀποδοῦναι
 ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι, ἐν ἔτι * ἀποδοῦναι ἔτι * κ. ἴη
 τῶ ἡμῶν ἡμῶν· τῶ γὰρ ἔτι ὁ ἔτι τῶ ἀ-
 ποδοῦναι ἡμῶν εἰς ὃν κόσμον εἰσέλθῃ, ἢ ὁ
 ἔτι τῶ ἀποδοῦναι κατὰ τῶ ἀποδοῦναι τῶ
 inimicus Christi abolendus ? & quam